

Sygn. akt XV C 620/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 marca 2017 roku

Sąd Okręgowy w Gdańsku, XV Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Dorota Kołodziej

Protokolant: sekretarz sądowy Izabela Węsjora

Po rozpoznaniu w dniu 1 marca 2017 roku w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z powództwa E. S., M. C. (1), A. C. (1), P. C. (1), P. C. (2)

przeciwko Towarzystwu (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki E. S. kwotę 80.000 zł (osiemdziesiąt tysięcy złotych) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 15.09.2015 r. do dnia zapłaty,

II. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki M. C. (1) kwotę 80.000 zł (osiemdziesiąt tysięcy złotych) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 23.04.2015 r. do dnia zapłaty

III. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) kwotę 80.000 zł (osiemdziesiąt tysięcy złotych) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 17.07.2015 r. do dnia zapłaty

IV. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki P. C. (1) kwotę 80.000 zł (osiemdziesiąt tysięcy złotych) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 23.04.2015 r. do dnia zapłaty,

V. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki P. C. (2) kwotę 80.000 zł (osiemdziesiąt tysięcy złotych) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 21.05.2015 r. do dnia zapłaty

VI. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki E. S. kwotę 7217 zł (siedem tysięcy dwieście siedemnaście złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego,

VII. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki M. C. (1) kwotę 7217 zł (siedem tysięcy dwieście siedemnaście złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego

VIII. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda A. C. (1) kwotę 7217 zł (siedem tysięcy dwieście siedemnaście złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego

IX. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda P. C. (1) kwotę 7217 zł (siedem tysięcy dwieście siedemnaście złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego

X. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda P. C. (2) kwotę 7217 zł (siedem tysięcy dwieście siedemnaście złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego

XI. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powodów kwotę 1915,65 zł (jeden tysiąc piętnaście złotych 65/100) tytułem kosztów zastępstwa procesowego

XII. nakazuje ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sąd Okręgowy w Gdańsku kwotę 22782,91 zł (dwadzieścia dwa tysiące siedemset osiemdziesiąt dwa złote 91/100) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

UZASADNIENIE

Powodowie E. S., M. C. (1), A. C. (1), P. C. (1) oraz P. C. (2) domagali się zasądzenia od pozwanego Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.:

- na rzecz powódki E. S. kwoty 80.000 zł na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią męża, wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 15 września 2015 r. do dnia zapłaty,
- na rzecz powódki E. S. kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 14.400 zł wraz z kosztami opłat skarbowych od udzielonych pełnomocnictw w wysokości 34 zł,
- na rzecz powódki M. C. (1) kwoty 80.000 zł na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią ojca, wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 23 kwietnia 2015 r. do dnia zapłaty,
- na rzecz powódki M. C. (1) kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 14.400 zł wraz z kosztami opłat skarbowych od udzielonych pełnomocnictw w wysokości 17 zł,
- na rzecz powoda A. C. (1) kwoty 80.000 zł na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią ojca, wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 17 lipca 2015 r. do dnia zapłaty,
- na rzecz powoda A. C. (1) kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 14.400 zł wraz z kosztami opłat skarbowych od udzielonych pełnomocnictw w wysokości 17 zł,
- na rzecz powoda P. C. (1) kwoty 80.000 zł na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią ojca, wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 23 kwietnia 2015 r. do dnia zapłaty,
- na rzecz powoda P. C. (1) kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 14.400 zł wraz z kosztami opłat skarbowych od udzielonych pełnomocnictw w wysokości 17 zł,
- na rzecz powoda P. C. (2) kwoty 80.000 zł na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią ojca, wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 21 maja 2015 r. do dnia zapłaty,
- na rzecz powoda P. C. (2) kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 14.400 zł wraz z kosztami opłat skarbowych od udzielonych pełnomocnictw w wysokości 17 zł

W uzasadnieniu żądania powodowie podali, że w dniu 10 sierpnia 1997 r. na trasie G. – S. miał miejsce wypadek drogowy, w którym kierujący (...) uderzył w pracujących przy remoncie pracowników, na skutek czego L. C. (1) poniósł śmierć. Sprawca wypadku został uznany winnym popełnienia czynu z art. 177 § 2 k.k. i skazany. Zmarły L. C. (1) był ojcem i mężem powodów. W chwili zdarzenia sprawca posiadał obowiązkowe ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej w pozwanym towarzystwie ubezpieczeniowym.

Pismami z dnia 31 marca 2015 r., 24 kwietnia 2015 r., 1 lipca 2015 r. oraz 21 sierpnia 2015 r. zgłosili pozwanemu roszczenie o zapłatę tytułem zadośćuczynienia kwoty 140.000 zł na rzecz powódki E. S., 150.000 zł na rzecz powoda

A. C. (1) oraz po 170.000 zł na rzecz pozostałych powodów. Pozwany decyzjami z dnia 14 września 2015 r., 20 maja 2015 r., 22 kwietnia 2015 r. oraz 16 lipca 2015 r. przyznał na rzecz powodów kwoty 8.000 zł na rzecz powódki E. S., oraz po 5.000 zł na rzecz pozostałych powodów.

Więź rodzinna, w szczególności więź łącząca powodów ze zmarłym jest dobrem osobistym podlegającym ochronie prawnej. Utrata bliskiego członka rodziny wskutek zdarzenia stanowiącego delikt i zerwanie tej więzi rodzinnej stanowi naruszenie dóbr osobistych i uzasadnia przyznanie powodom zadośćuczynienia.

E. S. tworzyła ze zmarłym mężem przez 10 lat udane małżeństwo i posiadali czworo dzieci. Powódka bardzo kochała swojego męża. Zajmowała się domem i wychowywaniem dzieci, zaś jej zmarły mąż był jedynym żywicielem rodziny. Po śmierci męża powódka została sama z czwórką dzieci, rodzina zmarłego męża odwróciła się od niej. Powódka nie miała żadnego wsparcia ze strony bliskich, ucierpiało jej zdrowie psychiczne, leczyła się farmakologicznie. Była przygnębiona, nie potrafiła odpowiednio zająć się dziećmi. Powódka przyjęła pomoc znajomego, z którym obecnie tworzy małżeństwo i posiada troje dzieci.

Powód P. C. (1) w chwili śmierci ojca miał 11 lat. Jego życie całkowicie się zmieniło, utracił beztróskę dzieciństwo, musiał nauczyć się żyć bez ojca. W domu panowała trudna sytuacja finansowa i powód starał się pomóc mamie w opiece nad młodszym rodzeństwem. Czuł się bezradny. Stał się bardziej nerwowy, zaczął częściej popadać w konflikty.

Powód A. C. (1) w chwili śmierci ojca miał 8 lat. Był zdolnym dzieckiem, którego dzieciństwo i świat się zawalił. Aby poprawić byt swój i swoich bliskich zatrudnił się do ciężkiej fizycznej pracy w masarni. Powód stał się samodzielny ale do dziś odczuwa brak ojca.

Powodowie M. i P. C. (2) to bliźniaki, w chwili śmierci ojca mieli po 6 lat. Nie mogli zrozumieć, że więcej nie zobaczą ojca. Ich dzieciństwo było wypełnione smutkiem i żalem. Traumatycznym przeżyciem dla nich był fakt, iż matka leczyła się psychiatrycznie przez co zostawali pod opieką starszych braci. Powódka M. C. (1) uczęszczała do Ośrodka (...) w P.. Powód P. C. (2) po śmierci ojca bardzo cierpiał, stał się nerwowy i musiał leczyć się psychiatrycznie. Tragiczne wydarzenia wpłynęły negatywnie na jego kontakty z matką.

Krzywda powodów po śmierci męża i ojca jest ogromna, jego strata miała wpływ na ich dalsze życie, którzy do dnia dzisiejszego w pełni nie pogodzili się z jego odejściem.

Odnośnie odsetek powodowie wskazali, iż pozwany najpóźniej w dniu wydania decyzji, tj. odpowiednio w dniu 14 września 2015 r., 20 maja 2015 r., 22 kwietnia 2015 r. oraz 16 lipca 2015 r. mógł określić wielkość krzywdy powodów i odpowiednią kwotę tytułem zadośćuczynienia. Powodowie domagają się odsetek od dnia następnego po dniu wydania w/w decyzji.

Powodowie jako podstawę prawną roszczeń o zadośćuczynienie wskazali art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c., zaś roszczeń o odsetki przepis art. 481 k.c. w zw. z art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych.

/pozew, k. 2-10/

W odpowiedzi na pozew pozwany Towarzystwo (...) Spółka Akcyjna w W. wniósł o oddalenie żądań pozwu oraz zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz kwoty 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwany wskazał, że instytucja zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej nie istniała w polskim systemie prawnym w okresie od daty uchylenia art. 166 k.z. do dnia wejścia w życie przepisu art. 446 § 4 k.c., a więc nie istniała w dacie wypadku w wyniku którego zginął mąż i ojciec powodów. W związku z powyższym dochodzenie zadośćuczynienia z tytułu śmierci osoby bliskiej stanowi działanie contra legem oraz rażące obejście prawa. Przepis art. 446 § 4 k.c. wszedł w życie w dniu 3 sierpnia 2008 r. i może być stosowany jedynie w odniesieniu do zdarzeń mających miejsce po tej dacie, zaś wypadek w którym zginął mąż i ojciec powodów miał miejsce wcześniej.

Ponadto przyznanie zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. za śmierć osoby bliskiej nie może być uznane za zasadę. Możliwość zastosowania przedmiotowego przepisu zajdzie jedynie w przypadku ścisłego określenia rodzaju naruszonego dobra osobistego a także wykazania rozmiaru doznanego pokrzywdzenia. Samo poczucie krzywdy nie może być w każdym przypadku utożsamiane z naruszeniem uogólnionych dóbr osobistych powoda.

W ocenie pozwanego roszczenie powodów powinno zostać oddalone również z uwagi na fakt, iż wyznaczony ustawą o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych zakres odpowiedzialności objęty umową ubezpieczenia OC posiadacza pojazdu mechanicznego nie obejmuje odpowiedzialności cywilnej za naruszenie dóbr osób trzecich, które nie były bezpośrednio poszkodowane w wypadku komunikacyjnym, bowiem art. 34 w/w ustawy nie obejmuje roszczeń z tytułu naruszenia dóbr osobistych osób trzecich, objętych dyspozycją art. 448 k.c.

Ponadto, w opinii pozwanego, mając na uwadze wykładnię systemową przepisów kodeksu cywilnego kształtujących odpowiedzialność z tytułu deliktu uznać należy, że poszkodowanym jest osoba przeciwko której było skierowane działanie lub zaniechanie sprawcy. Natomiast podstawę roszczeń osób pośrednio poszkodowanych w wyniku śmierci osoby bliskiej stanowi wyłącznie art. 446 k.c., który ma charakter wyczerpujący. Pozwany wskazał, iż w ślad za orzecznictwem w polskim systemie prawa cywilnego zasadą jest, że odszkodowanie z tytułu wyrządzonej czynem niedozwolonym szkody (w tym szkody niemajątkowej) przysługuje wyłącznie osobie przeciw której taki czyn został skierowany. Jedynym wyjątkiem od tej zasady jest unormowanie zawarte w art. 446 § 3 k.c. i obecnie od dnia 3 sierpnia 2008 r. również § 4 k.c., przyznające określone uprawnienia osobie najbliższej zmarłemu. Wobec istnienia szczegółowego przepisu prawa nie można stosować przepisów art. 24 i nast. k.c. nawet w sytuacji, gdy aktualnie obowiązujące przepisy zezwalają na przyznanie zadośćuczynienia w związku ze śmiercią bliskiej osoby. Pozwany podniósł również, iż zadośćuczynienie ma charakter kompensacyjny, nie może być symboliczne ani też nadmierne w stosunku do doznanej krzywdy. Wysokość zadośćuczynienia musi być utrzymana w rozsądnych granicach i nie może być nadmiernie wygórowana.

Żądane kwoty po 80.000 zł mogłyby prowadzić do wzbogacenia powodów, w szczególności przy uwzględnieniu aktualnych stosunków ekonomicznych i społecznych kraju. Żądanie tak wysokich kwot po 19 latach od zdarzenia oraz fakt, iż powodowie założyli nową rodzinę, są rażąco wygórowane.

Powódka E. S. ponownie wyszła za mąż, i założyła kochającą się rodzinę, co świadczy o tym, iż poradziła sobie z nową sytuacją życiową po śmierci ówczesnego męża i wychowywała powodów w pełnej rodzinie. Nadto z drugiego małżeństwa urodziła jeszcze trójkę dzieci, co świadczy o tym, iż dobrze zniosła żałobę po pierwszym mężu. Pozwany wyraził wątpliwości, aby powódka prócz normalnej reakcji żałoby, nadal odczuwała krzywdę i aby w jakikolwiek sposób miało to wpływ na jej obecne życie. Powódka nie przechodziła żałoby w powikłany sposób, ani nie była przedłużona. Powódka nie korzystała z pomocy psychologicznej czy psychiatrycznej. Wobec czego w ocenie pozwanego nie zachodzą przesłanki do wypłaty na rzecz powódki jakiegokolwiek kwoty tytułem zadośćuczynienia.

Powodowie, dzieci zmarłego są w tej chwili dorośli i posiadają swoje rodziny lub chcą je założyć. Brak dowodów, aby śmierć ich ojca miała na tych powodów negatywny wpływ w dalszym ich funkcjonowaniu, lub aby jego śmierć wpłynęła destrukcyjnie na ich dalsze plany życiowe. Powodowie szybko znaleźli wsparcie w drugim mężu matki. Obecnie ich najbliższymi członkami rodziny są nie tylko ich matka, lecz również ojczym i młodsze rodzeństwo. A także ich własne dzieci i rodziny. Po 19 latach powodowie zdążyli się już oswoić z nową sytuacją. Poczucie pustki i osamotnienia powodów zniwelował fakt, iż posiadają oni liczną rodzinę, w której mogą znaleźć wsparcie. Z nadesłanej dokumentacji nie wynika, aby u powodów zaistniał rozstrój zdrowia. Żądana kwota zadośćuczynienia jako przenosząca doznaną krzywdę powinna podlegać oddaleniu. Doznana krzywda została przez pozwanego zrekompensowana na mocy art. 446 § 3 k.c., bowiem na tej podstawie powód wypłacił powodom po 5.000 zł w 2000 r.

Dochodzenie roszczeń po 19 latach od zdarzenia w przypadku, gdy jeden dzień uchronił od przedawnienia roszczeń godzi w zasady współżycia społecznego stanowi nadużycie praw ze strony powodów względem pozwanego.

Odnośnie odsetek pozwany wskazał, iż określenie odpowiedniej kwoty tytułem zadośćuczynienia następuje w momencie wyrokowania, zatem bezzasadne jest domaganie się odsetek od jakiegokolwiek wcześniejszej daty. W ocenie pozwanego brak podstaw o zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego w podwójnej wysokości.

/odpowiedź na pozew, k. 106-120/

Na rozprawie w dniu 1 marca 2017 r. pełnomocnik strony powodowej wniósł o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych, oraz kwoty 72.000 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego, oraz kwoty 1.915,65 zł tytułem kosztów stawiennictwa na rozprawie w dniu 2 listopada 2016 r. oraz 1 marca 2017 r. obejmujące koszty dojazdu na trasie W. – G. – W..

/spis kosztów, k. 222/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny

Powódka E. S., urodzona w roku 1972 wraz ze starszym od siebie 10 lat L. C. (1) początkowo tworzyli nieformalny związek, w którym na świat przyszło czworo ich dzieci, powodowie P. C. (1) urodzony w roku 1987, A. C. (1) urodzony w roku 1989, oraz bliźniacy P. C. (2) oraz M. C. (1), urodzeni w roku 1991. Powódka poznała przyszłego męża kiedy miała 15 lat.

okoliczność bezsporna

W roku 1995 powódka E. S. oraz L. C. (1) zawarli związek małżeński. Małżeństwo powódki było udane, małżonkowie żyli w zgodzie, nie było pomiędzy nimi kłótni, a każde z nich z powodzeniem wypełniało swoją rolę. Powódka E. S. nie pracowała, zajmowała się domem oraz opieką i wychowywaniem dzieci, zaś jej mąż L. C. (1) był jedynym żywicielem rodziny – zatrudniony był jako robotnik fizyczny przy budowie dróg, ciężko pracując od poniedziałku do soboty. Z racji różnicy wieku L. C. (1) pełnił wiodącą rolę w rodzinie podejmując istotne dla jej funkcjonowania decyzje. Powódka była też z racji różnicy wieku uzależniona od swojego męża emocjonalnie i egzystencjalno – ekonomicznie z racji ogólnie słabsza zaradność życiową powódki sprzężoną z upośledzeniem umysłowym.

L. C. (1) swój wolny czas po pracy poświęcał sprawom gospodarstwa rolnego rodziny, w tym w głównej mierze hodowli zwierząt i uprawie roślin w przydomowym ogrodzie. W pozostałym zakresie zajmował się dziećmi P. C. (1), A. C. (1), P. C. (2) oraz M. C. (1) wspomagając powódkę w ich wychowywaniu. L. C. (1) bawił się ze swoimi dziećmi, czytał im bajki, zabierał ze sobą na spacer, do towarzystwa i pomocy przy wykonywaniu prostszych prac w gospodarstwie domowym w ogródku oraz przy hodowanych zwierzętach.

Małżeństwo powódki E. S. oraz L. C. (1) oparte było o miłość, zaś relacje zmarłego z ich dziećmi P. C. (1), A. C. (1), P. C. (2) oraz M. C. (1) były prawidłowe – L. C. (1) z powodzeniem wypełniał rolę męża i ojca swoich dzieci zapewniając rodzinie ciepło domowego ogniska.

dowód: odpis skrócony aktu małżeństwa, k. 37, dowody osobiste powodów, k. 38-42; opinia sądowa psychologiczna, k. 154-187; wyjaśnienia powódki E. S., k. 140-141 (czas 00:05:07 do 00:21:51); wyjaśnienia powódki M. C. (1), k. 141 (czas 00:21:51 do 00:31:04); wyjaśnienia powoda A. C. (1), k. 141-142 (czas 00:31:04 do 00:45:37); wyjaśnienia powoda P. C. (1), k. 142-143 (czas 00:45:37 do 00:53:34); wyjaśnienia powoda P. C. (2), k. 143-144 (czas 00:53:34 do 01:03:24)

W dniu 10 sierpnia 1997 r. w pracującego przy remoncie drogi L. C. (1) uderzył kierujący (...). W wyniku tego zdarzenia L. C. (1) poniósł śmierć. Sprawca zdarzenia – C. N. ubezpieczony był od odpowiedzialności cywilnej w pozwanym Towarzystwie (...) S.A. z siedzibą w W..

okoliczność bezsporna nadto potwierdzona dokumentem: aktem zgonu k. 36, pismem Sądu Rejonowego w Tczewie, k. 35; aktami postępowania likwidacyjnego pozwanego, k. 126

W chwili śmierci L. C. (1) E. S. miała 25 lat, zaś jej dzieci P. C. (1) 10 lat, A. C. (1) 8 lat, M. C. (1) i P. C. (2) 6 lat.

okoliczność bezsporna, nadto potwierdzona dokumentem: dowodami osobistymi powodów, k. 38-42; aktami postępowania likwidacyjnego pozwanego, k. 126

Po śmierci męża powódka E. S. odczuwała głęboki żal, smutek i ból po stracie swojego życiowego partnera. Była bardzo osłabiona, brała tabletki na uspokojenie. Psychiatrycznie nie była leczona. Krzyczała, płakała, czuła się bezradna. Miała problemy ze snem, śnił się jej zmarły mąż, budziła się w nocy.

W wyniku śmierci męża cały świat powódki legł w gruzach. W osobie zmarłego męża utraciła wsparcie oraz jedyne go żywiciela rodzina, pozostają sama z czwórką małoletnich dzieci i gospodarstwem rolnym bez środków do życia. Z pomocą w początkowym okresie przyszedł jej brat zmarłego męża a następnie sąsiad Z. S., który w roku 2003 został jej drugim mężem i ojcem jej trojga dzieci, H. urodzonej w roku 2003, O. urodzonego w roku 2005 oraz P. urodzonej w roku 2013. Obecnie mąż powódki ma 69 lat, wymaga opieki, jest niepełnosprawny, dzieci zaakceptowały go jako partnera matki ale ze względu na jego wiek zwracały się do niego „dziadku”.

Śmierć męża L. C. (1) ograniczyła aktywność życiową powódki stosowanie do okresu żałoby i spowodowała obniżenie jej nastroju, Powódka zmuszona była do korzystania z pomocy na zewnątrz, wymagała wsparcia i pomocy innych w wypełnianiu roli matki i głowy rodziny. Zmuszona była znosić trudy samotnego macierzyństwa w stosunku do jej dzieci powodów P. C. (1), A. C. (1), P. C. (2) oraz M. C. (2) gdyż jej drugi mąż nie stanowił dla nich ojca. Po śmierci L. C. (2) gospodarstwo upadło, w domu było biednie, rodzina korzystała z opieki społecznej.

Negatywne konsekwencje dla psychiki powódki E. S. objawiały się obniżeniem poczucia własnej wartości, poczuciem krzywdy, bezradności. Śmierć męża skutkowałą zaburzeniami emocjonalnymi tej powódki związanymi z obniżeniem nastroju, jednakże nie przekraczały okresy naturalnej żałoby.

Mimo upływu lat powódka odczuwa tęsknotę po stracie, odwiedza grób męża, przechowuje pamiątki po nim.

dowód: akta postępowania likwidacyjnego pozwanego, k. 126; opinia sądowa psychologiczna, k. 154-187; wyjaśnienia powódki E. S., k. 140-141 (czas 00:05:07 do 00:21:51); wyjaśnienia powódki M. C. (2), k. 141 (czas 00:21:51 do 00:31:04); wyjaśnienia powoda A. C. (1), k. 141-142 (czas 00:31:04 do 00:45:37); wyjaśnienia powoda P. C. (1), k. 142-143 (czas 00:45:37 do 00:53:34); wyjaśnienia powoda P. C. (2), k. 143-144 (czas 00:53:34 do 01:03:24)

Powódka M. C. (1) pamięta zmarłego ojca, dobrze go wspomina, miała z nim dobre relacje, zaspakajał jej potrzeby afiliatywne, stwarzał poczucie bezpieczeństwa. Pamięta iż spędzał z nią i pozostałym jej rodzeństwem swój wolny czas na zabawach. Po śmierci ojca płakała, odczuwała żal, pustkę po utracie osoby najbliższej. Wspomina pogrzeb i widok ojca w trumnie który wywołuje u niej łzy i wzruszenie. Powódka odczuwała brak ojca szczególnie gdy była w szkole, inne dzieci miały ojca, a ona nie. Nie chciała mówić o zmarłym ojcu, gdyż sprawiało jej to przykrość. Ojciec śnił jej się gdy była dzieckiem że idzie do niej się pobawić. Negatywne konsekwencje dla psychiki powódki spowodowane śmiercią ojca wiążą się ze jej sferą emocjonalną i osobowościową. Powódka ma osłabione poczucie własnej wartości, obniżona wiarę w siebie, jest wycofana, ma tendencje depresyjne. Nie radzi sobie w sytuacjach trudnych, ma trudności w ekspresji własnych emocji. Krzywda jakiej doznała powódka na skutek śmierci ojca jest znacząca.

Powódka tęskni za zmarłym ojcem, odwiedza go na cmentarzu.

dowód: akta postępowania likwidacyjnego pozwanego, k. 126; opinia sądowa psychologiczna, k. 154-187; wyjaśnienia powódki E. S., k. 140-141 (czas 00:05:07 do 00:21:51); wyjaśnienia powódki M. C. (1), k. 141 (czas 00:21:51 do 00:31:04)

Powód A. C. (1) po śmierci ojca dużo czasu spędzał na cmentarzu przy jego grobie. Odczuwał brak ojca w życiu dorastającego chłopca, z matką nie mógł o wielu rzeczach porozmawiać. Matka była słaba emocjonalnie, brała tabletki, sama wymagała pomocy. Odczuwał brak ojca szczególnie wtedy, gdy w szkole dzieci przychodziły z rodzicami. Nie mógł z ojcem dzielić się sukcesami, wydarzeniami szkolnymi. Przechowuje pamiątki po ojcu. Po szkole zawodowej nie podjął nauki, wspierał rodzinę finansowo. Był pod opieką poradni psychologiczno- pedagogicznej, ma orzeczenie o potrzebie

kształcenia specjalistycznego z 1996 r. oraz 2004. Obecnie pracuje za granicą, nadal wspiera finansowo matkę i rodzeństwo. Pomimo pracy za granicą gdy może odwiedza grób ojca. Powód był związany ze zmarłym ojcem, miał z nim pozytywne relacje, ojciec stanowił dla niego wzorzec osobowy i identyfikacyjny zaspokajał jego potrzeby emocjonalne, stwarzał poczucie bezpieczeństwa. Śmierć ojca skutkowałam zaburzeniami emocjonalnymi powoda, nasileniem agresji i brakiem radzenia sobie z emocjami, spowodowała u powoda zmiany emocjonalne i charakterologiczne w rozwoju osobowości powoda, ograniczyła symulację poznawczą, pozbawiła zaspokojenia potrzeb emocjonalnych. Krzywda jakiej doznał powód na skutek śmierci ojca jest znacząca.

dowód: akta postępowania likwidacyjnego pozwanego, k. 126; opinia sądowa psychologiczna, k. 154-187; wyjaśnienia powódki E. S., k. 140-141 (czas 00:05:07 do 00:21:51); wyjaśnienia powoda A. C. (1), k. 141-142 (czas 00:31:04 do 00:45:37)

Powód P. C. (2) po śmierci ojca stał się przewrażliwiony, często bywał zły i urażony. Nie pamięta rodziny za życia ojca. Towarzyszy powodowi niska samoocena, poczucie winy, nieudolności bezradności. Powód odczuwa poczucie krzywdy po stracie ojca, brakowało mu jego obecności szczególnie w okresie dojrzewania. Po śmierci ojca zajmowali się nim pozostali członkowie rodziny. Powód nadal tęskni za ojcem. Rozmowa o ojcu jest dla niego trudną. Gdy jest w P. odwiedza jego grób. Zaakceptował partnera matki, ale traktuje go bardziej jako dziadka niż ojca. Powód był związany ze zmarłym ojcem, miał z nim pozytywne relacje, ojciec stanowił dla niego wzorzec osobowy i identyfikacyjny, stanowił wsparcie, był jego przewodnikiem życiowym, zaspokajał jego potrzeby emocjonalne, stwarzał poczucie bezpieczeństwa. Śmierć ojca skutkowałam zaburzeniami emocjonalnymi powoda, nasileniem agresji i brakiem radzenia sobie z emocjami, spowodowała u powoda zmiany emocjonalne i charakterologiczne w rozwoju osobowości powoda, ograniczyła symulację poznawczą, pozbawiła zaspokojenia potrzeb emocjonalnych. Krzywda jakiej doznał powód na skutek śmierci ojca jest znacząca.

dowód: akta postępowania likwidacyjnego pozwanego, k. 126; opinia sądowa psychologiczna, k. 154-187; wyjaśnienia powódki E. S., k. 140-141 (czas 00:05:07 do 00:21:51); wyjaśnienia powoda P. C. (2), k. 143-144 (czas 00:53:34 do 01:03:24)

Powód P. C. (1) jako najstarszy spośród rodzeństwa najlepiej pamięta zmarłego ojca. Ojciec wszędzie go ze sobą zabierał., najwięcej też pomagał ojcu przy pracach w gospodarstwie domowym. Na wieść o śmierci ojca doznał szoku, płakał, krzychał że chce do ojca. Zaczął zamykać się w sobie, nie chciał z nikim rozmawiać. Bywa zły, nerwowy, wybuchowy, awanturuje się. W szkole nie chciał o ojcu rozmawiać, potrzebował samotności. Brakowało mu ojca, jego obecności i autorytetu, zaczął opuszczać się w nauce. Odwiedza grób ojca co sobotę i niedzielę, pielęgnuje pamięć o nim i przechowuje pamiątki. Powód był bardzo silnie związany ze zmarłym ojcem, miał z nim pozytywne relacje, odczuwał że ojciec go faworyzuje bo był najstarszy. Ojciec stanowił dla niego wzorzec postępowania męskiego, zaspokajał jego potrzeby emocjonalne, stwarzał poczucie bezpieczeństwa. Śmierć ojca skutkowałam zaburzeniami emocjonalnymi i charakterologicznymi w rozwoju osobowości powoda, Spowodowała wycofanie się powoda z życia społecznego i wytworzyła poczucie niższej wartości. Ograniczyła symulację poznawczą, pozbawiła zaspokojenia potrzeb emocjonalnych. Krzywda jakiej doznał powód na skutek śmierci ojca jest znacząca.

dowód: akta postępowania likwidacyjnego pozwanego, k. 126; opinia sądowa psychologiczna, k. 154-187; wyjaśnienia powódki E. S., k. 140-141 (czas 00:05:07 do 00:21:51); wyjaśnienia powoda P. C. (1), k. 142-143 (czas 00:45:37 do 00:53:34)

Powodowie pismami z dnia 31 marca 2015 r., 24 kwietnia 2015 r., 1 lipca 2015 r. oraz 21 sierpnia 2015 r. zgłosili pozwanemu roszczenie o zapłatę tytułem zadośćuczynienia kwoty 140.000 zł na rzecz powódki E. S., 150.000 zł na rzecz powoda A. C. (1) oraz po 170.000 zł na rzecz pozostałych powodów.

Pozwany decyzją z dnia 14 września 2015 r. przyznał na rzecz powódki E. S. zadośćuczynienie w wysokości 8.000 zł, na rzecz powoda P. C. (2) decyzją z dnia 20 maja 2015 r. zadośćuczynienie w wysokości 5.000 zł, na rzecz powódki M.

C. (2) i P. C. (1) decyzją z dnia 22 kwietnia 2015 r. zadośćuczynienie w wysokości po 5.000 zł, oraz decyzją z dnia 16 lipca 2015 r. na rzecz powoda A. C. (1) tytułem zadośćuczynienia kwotę 5.000 zł.

okoliczność bezsporna nadto potwierdzona dokumentem: akta postępowania likwidacyjnego pozwanego, k. 126; zgłoszeniami powodów, k. 43-63; decyzjami pozwanego, k. 64-73

Sąd zważył, co następuje

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o zaferowane przez strony dowody.

Za prawdziwe Sąd uznał zgromadzone w sprawie dokumenty prywatne, które ocenił zgodnie z dyspozycją przepisu art. 245 k.p.c., zgodnie z którym dokument prywatny stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała złożyła oświadczenie w nim zawarte. Sąd nie znalazł podstaw do podważenia wiarygodności przedmiotowych dowodów, przy czym ich prawdziwość, jak również autentyczność nie była kwestionowana przez strony postępowania.

Ustalając okoliczności związane z postępowaniem likwidacyjnym i przyznaniem powodom E. S., M. C. (1), A. C. (1), P. C. (1) oraz P. C. (2) zadośćuczynienia za śmierć L. C. (1) Sąd oparł się o przedstawione przez pozwanego akta szkody (postępowania likwidacyjnego) oraz zaferowane przez powodów dokumenty w postaci zgłoszenia roszczeń oraz decyzji pozwanego w tymże zakresie.

Szereg okoliczności pomiędzy stronami pozostawało bezspornych.

I tak bezsporna była odpowiedzialność pozwanego za skutki wypadku drogowego, w którym poniósł śmierć L. C. (1), co do zasady.

Zgodnie z art. 11 k.p.c., ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa wiążą sąd w postępowaniu cywilnym. Sąd rozpoznający sprawę związany był, więc prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Tczewie z dnia 8 września 1998 r., wydanym w sprawie o sygn. akt II K 113/98 skazującym F. W. za przestępstwo z art. 177 § 2 k.k.

Sąd ustalając okoliczności stanu faktycznego oparł się także na wyjaśnieniach powodów: E. S., M. C. (1), A. C. (1), P. C. (1) i P. C. (2), w szczególności w zakresie okoliczności związanych z doznaną przez każdego z powodów krzywdą spowodowaną stratą bliskiej osoby, bólem i cierpieniem jakie było wynikiem tej straty. Zeznania te Sąd uznał za wiarygodne i szczerze, zaś powodowie Ci zeznawali w sposób logiczny, spójny i konsekwentny.

Nadto mając na uwadze fakt, iż dla wydania rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie konieczne było zasięgnięcie wiadomości specjalnych, Sąd uwzględnił wnioski powodów i postanowieniem z dnia 3 listopada 2016 r. dopuścił dowód z opinii biegłego psychologa na okoliczność ustalenia stopnia związku powodów ze zmarłym mężem i ojcem, relacji i stosunków emocjonalnych jakie łączyły ich za jego życia, jaki wpływ miała jego śmierć na aktywność życiową powodów i ich zdolność wypełniania ról rodzinnych i społecznych, jakie negatywne konsekwencje dla psychiki powodów spowodowała jego śmierć zarówno w okresie bezpośrednio po wypadku jak i w dalszym okresie ich życia, czy śmierć L. C. (1) skutkowałą zaburzeniami emocjonalnymi u powodów, jeżeli tak to jakimi, jak długo trwały te zaburzenia i czy wciąż trwają, czy powodowie w związku z wypadkiem wymagali lub wciąż wymagają wsparcia psychologicznego czy też psychiatrycznego, jaki wpływ miała śmierć męża i ojca powodów na funkcjonowanie rodziny powodów, wymiaru krzywdy, jakiej powodowie doznali w związku ze śmiercią męża i ojca.

Sporządzenie opinii Sąd powierzył biegłemu sądowemu J. M. – specjalście w zakresie psychologii.

W tym miejscu należy wskazać, iż opinia biegłego, jak każdy inny dowód, podlega ocenie Sądu orzekającego tak co do jej zupełności i zgodności z wymogami formalnymi, jak i co do jej mocy przekonywującej. Przy ocenie opinii biegłego Sąd jednakże nie może zająć stanowiska odmiennego, niż wyrażone w opinii, na podstawie własnej oceny stanu faktycznego. Odmiennie ustalenie w tej mierze może być dokonane tylko na podstawie opinii innych biegłych,

jeżeli ich opinia jest bardziej przekonująca oraz wszechstronnie przedstawia kwestię nasuwającą wątpliwości w sprawie (por. wyrok SN z 13.10.1987 r., II URN 228/87, PiZS 1988/7/62).

W ocenie Sądu sporządzona przez biegłą dla potrzeb niniejszego postępowania opinia wykonana została w sposób rzetelny i zgodny z zasadami wiedzy a biegła w sposób wyczerpujący odniosła się do określonych w postanowieniu o dopuszczeniu dowodu z jej opinii zagadnień. Należy wskazać, iż opinia sporządzona przez w/w biegłą nie była kwestionowana przez strony postępowania reprezentowane przez profesjonalnych pełnomocników. Stąd zatem w ocenie Sądu przeprowadzona w toku postępowania opinia tego biegłego mogła stanowić uzasadnioną podstawę do dokonania ustaleń faktycznych i w oparciu o nie rozstrzygnięcia sprawy.

W ocenie Sądu żądanie strony powodowej zasługuje na uwzględnienie w całości.

Strona powodowa swoje żądanie kieruje przeciwko pozwanemu jako odpowiedzialnemu z tytułu umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej sprawcy wypadku.

Kwestię zakresu odpowiedzialności ubezpieczyciela reguluje art. 822 k.c. w brzmieniu z daty wypadku, zgodnie z którym przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, względem których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo osoba, na rzecz której zostaje zawarta umowa ubezpieczenia. Zakres odpowiedzialności odszkodowawczej ubezpieczyciela jest zatem determinowany zakresem odpowiedzialności ubezpieczonego – sprawcy wypadku.

Na podstawie przepisu art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej (tj. Dz.U. z 1996 r., Nr 11, poz. 62 ze zm.) w brzmieniu z dnia 10 sierpnia 1997 r. stanowiącym podstawę odpowiedzialności ubezpieczonego - ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów było ubezpieczeniem obowiązkowym.

Zgodnie z przepisem § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 9 grudnia 1992 r. (Dz.U. z 1992 r., Nr 96, poz. 475 ze zm.) w sprawie ogólnych warunków obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów (wydanego na podstawie art. 5 ust. 1 w/w ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej) z ubezpieczenia OC przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierowca pojazdu mechanicznego są zobowiązani - na podstawie prawa - do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia. Zgodnie z przepisem § 10 ust. 3 w/w rozporządzenia ubezpieczeniem OC objęta jest odpowiedzialność cywilna każdej osoby, która kierując pojazdem mechanicznym w okresie trwania ochrony ubezpieczeniowej wyrządziła szkodę ruchem tego pojazdu.

Taką odpowiedzialność ponosił pozwany z uwagi na wystąpienie okoliczności uzasadniających odpowiedzialność sprawcy wypadku z dnia 10 sierpnia 1997 r. na podstawie art. 436 § 1 k.c. w zw. z art. 435 § 1 k.c. Zgodnie z przepisem art. 436 § 1 k.p.c. w zw. z art. 435 § 1 k.c. samoistny posiadacz mechanicznego środka komunikacji poruszanego za pomocą sił przyrody ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu wyrządzoną komukolwiek przez ruch tego środka komunikacji. Odpowiedzialność posiadacza mechanicznego środka komunikacji za szkodę wyrządzoną jego ruchem uregulowana została przez odwołanie się do reguł odpowiedzialności przewidzianej w art. 435 § 1 k.c. Posiadacz pojazdu odpowiada więc na tzw. zasadzie ryzyka, co oznacza, iż do przypisania odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną ruchem kierowanego przez niego pojazdu mechanicznego napędzanego za pomocą sił przyrody ustawodawca nie wymaga ustalenia bezprawnego charakteru zachowania ani jego winy. Działania lub zaniechania kierującego, stanowiące przyczynę szkody, nie muszą naruszać reguł porządku prawnego, a w szczególności norm prawnych dotyczących bezpieczeństwa i zasad ruchu drogowego.

Od obowiązku naprawienia szkody zwalniają go wskazane przez ustawodawcę w art. 435 § 1 k.c. okoliczności egzoneracyjne, do których zalicza się:

- powstanie szkody wskutek działania siły wyższej,
- z wyłącznej winy poszkodowanego, lub
- z wyłącznej winy osoby trzeciej, za którą posiadacz nie ponosi odpowiedzialności.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy Sąd uznał, iż pozwany ponosi odpowiedzialność na zasadzie wskazanej powyżej za zdarzenie z dnia 10 sierpnia 1997 r.

Jak wynika z poczynionych przez Sąd ustaleń w zakresie stanu faktycznego sprawy - w dniu 10 sierpnia 1997 r. w pracującego przy remoncie drogi L. C. (1) uderzył kierujący (...). W wyniku tego zdarzenia L. C. (1) poniósł śmierć. Sprawca zdarzenia – C. N. ubezpieczony był od odpowiedzialności cywilnej w pozwanym Towarzystwie (...) S.A. z siedzibą w W..

W toku procesu pozwany nie przyjął linii obrony mającej na celu obalenie twierdzeń powoda i zaproponowanych przezeń dowodów, polegającą na podjęciu próby wykazania, iż w okolicznościach przedmiotowej sprawy miała miejsce jedna z przesłanek egzoneracyjnych wskazanych w przepisie art. 435 § 1 k.c. Nadto w toku przeprowadzonego po wypadku z dnia 10 sierpnia 1997 r. postępowania likwidacyjnego pozwany uznał swoją odpowiedzialność z tytułu śmierci męża i ojca powodów, wypłacając zadośćuczynienie.

Zatem w przedmiotowej sprawie zastosowanie znajdują przepisy art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. W myśl art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Zgodnie z jednolita w tej chwili linią orzecniczą już w świetle orzecznictwa sądów powszechnych (wyrok SA w Warszawie z 22 lutego 2004 r., II ACa 641/03, Wokanda 2004/9/44) oraz SN (wyrok SN z 11 kwietnia 2006 r., I CSK 159/05, LEX nr 371773) jeszcze na gruncie art. 24 w zw. z art. 448 k.c. - tj. przed nowelizacją art. 446 k.c. ustawą z dnia z 30 maja 2008 r. o zmianie m.in. ustawy Kodeks cywilny (Dz. U. z 2008 r. Nr 116, poz. 731), polegającej na dodaniu do tego przepisu § 4 z dniem 3 sierpnia 2008 r. - formułowano tezy o ochronie tak doniosłych dóbr osobistych, jak prawo do życia w rodzinie, prawa do życia w związku małżeńskim, posiadania obojga rodziców, czy życia w pełnej rodzinie (wyrok SA w Gdańsku z 14 grudnia 2007 r., I ACa 1137/07, POSAG 2008/1/50, wyrok SA w Łodzi z 15 lipca 2010 r., I ACa 437/10).

Wątpliwości w tym względzie rozwiła uchwała Sądu Najwyższego z 22 października 2010 r., (III CZP 76/10, LEX nr 604152), w świetle której najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 w zw. z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r., a następnie wyrok SN z 11 maja 2011 r., (I CSK 621/10, LEX nr 848128), potwierdzający powołaną tezę i stwierdzający dodatkowo, że wprowadzenie art. 446 § 4 k.c. doprowadziło jedynie do zmiany w sposobie realizacji roszczenia przez skonkretyzowanie osób uprawnionych do jego dochodzenia oraz przesłanek jego stosowania.

Przepisy art. 24 § 1 k.c. i art. 448 k.c. stanowią zatem podstawę do dochodzenia roszczeń odszkodowawczych przez bliskich członków rodziny osoby zmarłej, jednakże tylko tych, którzy wykażą, że pomiędzy zmarłym a nimi istniała szczególnego rodzaju bliska więź. Takimi członkami rodziny bezsprzecznie była powódka E. S. żona zmarłego L. C. (1), oraz jego dzieci – powodowie M. C. (1), A. C. (1), P. C. (1) oraz P. C. (2), którzy w toku niniejszego procesu wykazali, że pomiędzy nimi a zmarłym mężem i ojcem L. C. (1) istniała silna więź emocjonalna.

Jako że strona powodowa swoje roszczenie zapłaty tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku ze śmiercią osoby najbliższej wywodzi z treści art. 24 § 1 w zw. z art. 448 k.c., w konsekwencji Sąd w dalszej części

uzasadnienia będzie rozważał zasadność i ewentualną wysokość należnego zadośćuczynienia na rzecz każdego z powodów.

Nie ulega wątpliwości, że powyższe roszczenie zgłoszone przez powodów przysługuje „najbliższym członkom rodziny zmarłego”. Przyjmuje się, że do grona tego zalicza się takie osoby, których sytuacja życiowa kształtowała się w pewnej zależności od zmarłego oraz istniał faktyczny stosunek bliskości ze zmarłym. Stopień pokrewieństwa ma natomiast znaczenie wtórne, choć samo pokrewieństwo musi wystąpić. Najczęściej będą to więc małoletnie lub niesamodzielne dzieci, małżonek, pozostający ze zmarłym we wspólnym gospodarstwie domowym. Do kręgu tego zalicza się również dalszych zstępnych i wstępnych, macochę, ojczyma (por. M. Safjan (w:) Kodeks..., s. 1448; A. Cisek (w:) Kodeks..., s. 801; wyrok SN z dnia 10 grudnia 1969 r., III PRN 77/69, OSNC 1970, nr 9, poz. 160).

O tym, kto jest najbliższym członkiem rodziny decyduje faktyczny układ stosunków pomiędzy określonymi osobami, a nie formalna kolejność pokrewieństwa wynikająca w szczególności z przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, czy ewentualnie z powinowactwa. Natomiast, aby ustalić, czy występujący o zadośćuczynienie jest najbliższym członkiem rodziny nieżyjącego sąd powinien stwierdzić, czy istniała silna i pozytywna więź emocjonalna pomiędzy dochodzącym tego roszczenia a zmarłym (wyrok SN z 3 czerwca 2011 r., III CSK 279/10, LEX nr 898254).

Pokrewieństwo nie stanowi wyłącznego kryterium zaliczenia do najbliższych członków rodziny w rozumieniu art. 446 § 3 k.c. (por. wyrok SN z 13 kwietnia 2005 r., IV CK 648/04, OSNC 2006/3/54).

Zdaniem sądu, powodowie byli osobami najbliższymi zmarłego L. C. (1). Powodowie M. C. (1), A. C. (1), P. C. (1) oraz P. C. (2) byli jego dziećmi, zaś powódka E. S. jego żoną. Osoby te wiązało więc z poszkodowanym pokrewieństwo. Zgodnie z poglądami piśmiennictwa prawniczego, do rodziny w rozumieniu osób uprawnionych do odszkodowania w razie śmierci należy zaliczyć osoby połączone ze zmarłym węzłem pokrewieństwa, powinowactwa lub przysposobienia (Z. Gordon: Kodeks Cywilny z Komentarzem, WP Warszawa 1989, t.1 s.452–453). W konsekwencji strona powodowa jest uprawniona do zadośćuczynienia za krzywdę jaką jest śmierć ojca, męża.

Zgodnie z art. 24 § 1 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności, ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może ona również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

Natomiast w myśl art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę pieniężną tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Istotą rozstrzygnięcia zasadności roszczeń strony powodowej było więc ustalenie na gruncie obowiązujących w dacie śmierci L. C. (1) przepisów:

- czy spowodowanie śmierci osoby bliskiej stanowi naruszenie dobra osobistego,
- jakie dobro osobiste jest w takim przypadku przedmiotem naruszenia,
- czy w związku z tym uprawnionemu przysługuje roszczenie o zadośćuczynienie, czy też jego roszczenia w związku ze śmiercią osoby bliskiej wyczerpują się w dyspozycji art. 446 (1 – 3 k.c.)

Zawarty w treści art. 23 katalog dóbr osobistych podlegających ochronie ma charakter otwarty. Sąd stoi na stanowisku, że więź pomiędzy rodzicem a dzieckiem, żoną i mężem oraz ojcem a dziećmi – jest dobrem osobistym podlegającym ochronie. Wykładnia taka pozostaje zgodna z normami Konstytucji RP. W myśl bowiem art. 18

Konstytucji małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny, rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej.

W orzecznictwie ukształtował się pogląd, że dobrem osobistym podlegającym ochronie jest szczególna więź osobista i rodzinna pomiędzy członkami rodziny a zmarłym. Jest to szczególne dobro osobiste wyrażające się przeżyciami o charakterze emocjonalnym i uczuciowym. Dla przykładu można przytoczyć tezy niektórych z orzeczeń w tym zakresie.

Zgodnie z poglądem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku wyrażonym w wyroku z dnia 14 grudnia 2007 r. (sygn. akt I ACa 1137/07, Lex 466366) spowodowanie śmierci osoby bliskiej przez osobę trzecią stanowi naruszenie dobra osobistego najbliższych członków rodziny zmarłego.

Zgodnie zaś z poglądem Sądu Najwyższego wyrażonym w uchwale z dnia 22 października 2010 r. (sygn. akt III CZP 76/10 SIP Lex604152) najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r.

Zdaniem Sądu nie ulega kwestii, że więź rodzinna jest dobrem osobistym podlegającym ochronie w sferze prawa cywilnego. Takie założenie nakazuje stwierdzić, że naruszenie dobra osobistego skutkuje roszczeniem określonym w art. 24 k.c., a w razie działania sprawcy także roszczeniem o wypłatę zadośćuczynienia (art. 448 k.c.)

W ocenie Sądu przyjęciu takiej koncepcji nie sprzeciwia się wykładnia historyczna, na którą powołuje się strona pozwana. Wprowadzenie regulacji art. 446 § 4 k.c. pozwalającej na przyznanie zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę związana ze śmiercią osoby bliskiej miało na celu ułatwienie jego dochodzenia. Stanowi odpowiedź na dotychczasową praktykę, która uprawnienia pokrzywdzonych do zadośćuczynienia poszukiwała w dyspozycji art. 445 k.c., czy też art. 23 w zw. z art. 448 k.c.

Przesądżając o zasadności roszczenia o zadośćuczynienia Sąd weryfikował jego wysokość w odniesieniu do każdego z powodów.

Zadośćuczynienie polega na przyznaniu poszkodowanemu odpowiedniej sumy pieniężnej za doznaną krzywdę. Ze względu na niewymierność krzywdy, określenie w konkretnych przypadkach odpowiedniej sumy pozostawione zostało sądowi. Zakres swobody sądu jest tu więc niewątpliwie większy niż przy ustalaniu naprawienia szkody majątkowej. Odpowiednia suma w rozumieniu omawianego przepisu nie oznacza jednak sumy dowolnej, określonej wyłącznie według uznania sądu, a jej prawidłowe ustalenie wymaga uwzględnienia wszystkich okoliczności, mogących mieć w danym przypadku znaczenie. Zarówno okoliczności wpływające na wysokość zadośćuczynienia, jak i kryteria ich oceny powinny być rozważane indywidualnie i w związku z konkretną osobą pokrzywdzonego.

Przy uwzględnianiu szkody niemajątkowej brane są pod uwagę w szczególności kryteria:

- dramatyzm doznań osób bliskich zmarłego,
- poczucie osamotnienia i odczuwalnej pustki,
- cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej,
- długotrwałość cierpienia,
- przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia należy uwzględnić jaką rolę w rodzinie pełniła osoba zmarłego, do jakich doszło zaburzeń w prawidłowym funkcjonowaniu pozostałych członków rodziny,
- w jakim stopniu pozostali członkowie będą umieli odnaleźć się w nowej rzeczywistości i na ile zdolni są zaakceptować obecny stan rzeczy.

Zadośćuczynienie powinno spełniać przede wszystkim funkcje kompensacyjne, a przyznana suma pieniężna ma stanowić przybliżony ekwiwalent za poniesioną przez poszkodowanego szkodę niemajątkową, jednak nie nadmierną w stosunku do doznanej krzywdy i aktualnych stosunków majątkowych społeczeństwa, co oznacza, że powinna zostać utrzymana w rozsądnych granicach. Kwota ta powinna wynagrodzić doznane przez poszkodowanego cierpienia psychiczne i fizyczne oraz utratę radości życia, powinna również ułatwić przezwycięzenie ujemnych przeżyć.

Kierując się wskazanymi kryteriami, Sąd mając na względzie okoliczności niniejszej sprawy uznał, że utrata więzi jaka łączyła powódkę E. S. z mężem wiązała się z doznaniem przez nią wielkiej krzywdy. Wiąż zachodząca pomiędzy mężem a żoną powinna być oceniana indywidualnie i bardzo trudnym jest poddawanie ocenie intensywności więzi, jaka między nimi istniała. Miłość, przywiązanie, więź emocjonalna i uczuciowa, poczucie bezpieczeństwa i stabilności, które powstają poprzez tworzenie wspólnego życia w wyniku zawarcia związku małżeńskiego stanowią uczucia o charakterze bardzo subiektywnym, dlatego też trudno jest dokonać oceny zakresu doznanej krzywdy w wyniku śmierci małżonka. Związek małżeński powódki trwał wprawdzie jedynie 2 lata, jednakże okres wspólnego pożycia i zamieszkiwania małżonków był znacznie dłuższy i sięgał 10 lat, a powódka miała w tym okresie silne oparcie w osobie męża L. C. (1). To on był jej pierwszą miłością, osobą, z którą spędziła końcówkę swojego nastoletniego życia, z którą wkroczyła w dorosłość. Posiadając czwórkę dzieci odczuwali stabilność, jaką sobie stworzyli.

Niewątpliwie tragiczny wypadek będąc następstwem zdarzenia nagłego i brutalnego, przy jednoczesnym braku zawinięcia przez osobę poszkodowanego potęguje poczucie krzywdy, bólu i żalu. W jednej chwili powódka utraciła oparcie w osobie najbliższej i czuła się wyjątkowo samotna. Na tę okoliczność wpływa również fakt, że L. C. (1) był jedynym żywicielem rodziny, to on „rządził” w rodzinie, wszystko było „na jego głowie, całe gospodarstwo, dom, pomaganie przy dzieciach”. L. C. (1) stanowił dla powódki E. S. oparcie. Przy tym powódka w dużej mierze wykazywała od swojego zmarłego męża cechy zależności emocjonalnej jak i egzystencjalno-ekonomicznej.

Na powódkę z dnia na dzień spadły obowiązki zapewnienia sobie jak i swoim dzieciom wszelkich niezbędnych warunków do dalszego funkcjonowania. Sytuacja powódki była tym trudniejsza, iż w tak ciężkim dla niej okresie odwróciła się od niej rodzina, jedynie przez pewien czas otrzymywała pomoc i wsparcie ze strony brata zmarłego męża.

Śmierć męża ograniczyła aktywność życiową powódki E. S. z uwagi na okres żałoby i obniżenie nastroju oraz ogólnie osłabioną zaradność, którą wypełniał jej mąż. Wymagała wsparcia i pomocy innych w wypełnianiu roli matki i głowy rodziny. Zmuszona była nadto ponosić trudy samotnego macierzyństwa – jej drugi mąż nie stanowił dla dzieci substytutu ojca. Powódka doznała poczucia obniżenia własnej wartości, poczucia krzywdy, bezradności. Śmierć męża skutkowała u powódki zaburzeniami emocjonalnymi związanymi z obniżeniem nastroju. Nie przekraczały one jednak okresu naturalnej żałoby, tj. około roku od daty śmierci.

Wprawdzie powódka ponownie wyszła za mąż i pozostając w kolejnym związku urodziła trójkę dzieci, to jednak nadal wspomina zmarłego L. C. (1), odwiedza jego grób i przechowuje pamiętki po nim.

Śmierć L. C. (1) miała znaczący wpływ a funkcjonowanie rodziny powodów, w tym przede wszystkim na życie jego dzieci, powodów P. C. (1), A. C. (1), M. C. (1) oraz P. C. (1) z uwagi na jego wiodącą rolę wychowawczą i egzystencjalną w rodzinie. To L. C. (1), pomimo iż był jedynym żywicielem rodziny wypełniał w niej rolę przewodnika i nauczyciela dla swoich dzieci, zajmując się w głównej mierze ich edukacją i wychowaniem emocjonalnym. To zmarły L. C. (1) organizował powodom wolny czas, rekreację, zabawy. Po jego śmierci powódka E. S. nie potrafiła rozwiązywać problemów wychowawczych, rozwojowych i społecznych swoich dzieci ani tych związanych ze stymulacją ich rozwoju. Skutkowało to problemami i trudnościami w ich nauce, sferze emocjonalnej i społecznej. Powodowie wychowywani byli w warunkach deficytów w zakresie zaspokajania ich potrzeb emocjonalnych i rozwojowych, w poczuciu frustracji związanych z brakiem ojca i autorytetu męskiego w rodzinie. Nowy partner ich matki, z uwagi na jego wiek, pustki tej nie był w stanie wypełnić.

Powód P. C. (1) w chwili tragicznego wypadku miał 10 lat. Powód był silnie związany ze swoim zmarłym ojcem L. C. (1), miał z nim pozytywne relacje, w wyniku których miał uczucie, iż był przez niego faworyzowany. Ojciec wszędzie

go ze sobą zabierał, zarówno rekreacyjnie, do wykonywania czynności związanych z obowiązkami domowymi, jak i do prac związanych z utrzymaniem gospodarstwa domowego. Powód czuł się przy ojcu dobrze, bardzo go lubił. Ojciec L. C. (1) stanowił dla powoda wzorzec postępowania, dający mu wsparcie, jak również określający ramy życiowe i normy. Zaspokajał potrzeby emocjonalne P. C. (1), stwarzał poczucie bezpieczeństwa i możliwości oparcia w trudnych chwilach.

Jak ustalił Sąd, śmierć ojca L. C. (1) spowodowała u powoda P. C. (1) zmiany emocjonalne i charakterologiczne w rozwoju jego osobowości. Śmierć ojca i strata jego osoby doprowadziła do ograniczenia jego stymulacji poznawczej, pozbawiła możliwości zaspokojenia potrzeb emocjonalnych. Powód wycofał się z życia społecznego, odczuwa poczucie niższej wartości z uwagi na brak ojca i poczucie inności. P. C. (1) nie radzi sobie z emocjami, tłumi je, te zaburzenia zaktywizowały się po śmierci ojca, następnie uległy utrwaleniu i jako utrwalone zmiany osobowości tego powoda trwają do dzisiaj.

Wskutek śmierci ojca P. C. (1) wymagał i nadal wymaga wsparcia psychologicznego w związku z wtórnymi problemami wynikającymi z wytworzonych w związku ze śmiercią ojca cech osobowościowych.

Krzywda powoda P. C. (1) była znaczna i ma wpływ na jego obecne życie.

Powód wspomina ojca, trzyma pamiętki po nim, odwiedza jego grób.

Niewątpliwie nagła i niespodziewana śmierć ojca wiązała się z poczuciem wielkiej krzywdy odczuwanej przez powoda A. C. (1).

Powód A. C. (1) w chwili tragicznego zdarzenia miał 8 lat, ojca pamięta i wspomina bardzo dobrze, zwłaszcza wspólne zabawy oraz prostsze wykonywanie przez niego pod okiem ojca prace w gospodarstwie domowym, głównie przy hodowanych przez ojca zwierzętach gospodarskich. Relacje powoda A. C. (1) ze zmarłym ojcem były pozytywne, ojciec stanowił dla niego wzorzec do naśladowania, zaspokajał jego potrzeby emocjonalne, stwarzał poczucie bezpieczeństwa.

W wyniku śmierci ojca doszło do emocjonalnych i charakterologicznych zmian w rozwoju osobowości tego powoda. Stymulacja poznawcza A. C. (1) uległa ograniczeniu. Frustracja wyzwoliła u powoda tendencje agresywne i wpłynęła na pogorszenie jego relacji z otoczeniem. A. C. (1) po śmierci ojca był wredniejszy, pyskował, był agresywny. Nie miał nikogo, z kim mógłby o tym porozmawiać. W wyniku śmierci ojca u powoda A. C. (1) wystąpiły zaburzenia emocjonalne, przejawiające się brakiem radzenia sobie z emocjami, w tym z agresją, które trwają nadal jako utrwalone zmiany osobowości. Powód po śmierci ojca wymagał i nadal wymaga wsparcia psychologicznego, zaś jego związana ze stratą osoby bliskiej krzywda jest znaczna i ma wpływ na obecne życie A. C. (1).

Powód pracuje obecnie za granicą, jest osobą samotną, nie ma dzieci ani nie pozostaje w żadnym związku.

Podczas wizyt w Polsce potrafi kilka razy w ciągu dnia przyjść na grób ojca, pielęgnuje pamięć o nim, wspomina go i tęskni.

Powódka M. C. (1) w chwili śmierci ojca miała 6 lat, ojca pamięta, wspomina zabawy z nim, miała z nim pozytywne relacje.

Jak ustalił Sąd śmierć ojca ograniczyła stymulację powódki M. C. (1), co doprowadziło do obniżenia jej potencjału rozwojowego i skutkowało jej umieszczeniem w szkole specjalnej. Śmierć ojca miała także negatywne konsekwencje dla psychiki powódki wiążące się z naruszeniem jej sfery emocjonalnej i osobowościowej, osłabionym poczuciem własnej wartości obniżoną wiarą w siebie. Powódka M. C. (1) jest osobą wycofaną, posiada tendencje depresyjne i psychosomatyczne. Przejawia trudności w radzeniu sobie w sytuacjach trudnych. M. C. (1) w związku ze śmiercią ojca wymagała wsparcia psychologicznego, jej krzywda była znaczna i ma wpływ na jej obecne życie.

Powódka wyprowadziła się z rodzinnego domu w wieku 20-21 lat, obecnie zamieszkuje w P. samotnie wychowując 2 dzieci.

Tęskni za ojcem, odwiedza jego grób.

Powód P. C. (2) w chwili śmierci ojca miał 6 lat. Powód pamięta ojca, jak również to, iż opiekował się dziećmi, że chodził z nim pomagać w pracach przy zwierzętach gospodarskich. Pamięta że był wesoły i uśmiechnięty. Ojciec stanowił dla powoda P. C. (2) wzorzec do naśladowania, stanowił wsparcie, stwarzał poczucie bezpieczeństwa.

W wyniku śmierci ojca u powoda P. C. (2) doszło do zmian emocjonalnych i charakterologicznych w osobowości powoda. W osobie zmarłego ojca powód pozbawiony został stymulacji poznawczej, możliwości zaspokojenia potrzeb emocjonalnych, ich brak zaś wywołał frustracje która u tego powoda wyzwoliła tendencje agresywne i wpłynęła na pogorszenie relacji z otoczeniem. Powód ma problemy z radzeniem sobie z emocjami, odczuwa zaburzenia emocjonalne. Zaburzenia powyższe jako utrwalone zmiany osobowości trwają nadal. Powód ma między innymi problemy w ułożeniu sobie relacji ze starszym rodzeństwem.

Powód po śmierci ojca wymagał wsparcia psychologicznego, wymaga go również obecnie. Krzywda doznana w związku z tragicznym wypadkiem z dnia 10 sierpnia 1997 r. w przypadku powoda P. C. (2) była znaczna i ma wpływ na życie powoda.

Powód wspomina ojca, odwiedza jego grób.

Oceniając krzywdę, jakiej doznali w wyniku śmierci ojca L. C. (1) powodowie P. C. (1), A. C. (1), M. C. (1) oraz P. C. (2), Sąd miał na uwadze, iż w okresie dojrzewania jak i w okresie wczesnoszkolnym rola ojca ma kluczowe znaczenie dla prawidłowego rozwoju dziecka. Ojciec jest wzorem do naśladowania i oparciem w każdej, nawet błażej sytuacji, z którą młoda osoba nie jest w stanie sobie poradzić. Śmierć L. C. (1) dodatkowo, z uwagi na jego pozycję w rodzinie, przede wszystkim z uwagi na jego dominującą rolę w jej funkcjonowaniu, oraz jego znaczącą rolę w wychowywaniu i stymulowaniu rozwoju psychicznego dzieci, skutkowałą zaburzeniami w sferze emocjonalnej tych powodów. Śmierć ojca i wynikające z tego zerwanie silnej więzi z nim spowodowały w odniesieniu do powodów P. C. (1), A. C. (1), M. C. (1) oraz P. C. (2) pozbawienie oparcia osoby o znaczącej roli w rodzinie, pełniącej wiodącą rolę, wywołało poczucie zagrożenia wobec braku zaradności matki, braku zrozumienia sytuacji, osamotnienia, zaspokojenia potrzeb afiliatywnych, obniżenie poczucia własnej wartości. Powodowie zamknęli się w sobie, mają trudności w wyrażaniu własnych emocji, wycofują się z relacji społecznych. Powyższe negatywne skutki śmierci ojca odbiły się na osobowości powodów i trwają nadal.

Oceniając krzywdę, jakiej doznała w wyniku śmierci męża L. C. (1) powódka E. S. Sąd miał na uwadze, iż również ta powódka z uwagi na jego cechy osobiste i pełnioną rolę w rodzinie, jak również ze względu na swój młody wiek (25 lat) i konieczność wejścia w rolę głowy rodziny i samotnego wychowywania czwórki małoletnich dzieci, doznała negatywnych przeżyć mających wpływ na jej obecną kondycję psychiczną.

Z powyższych względów w ocenie Sądu, mając na względzie rozmiar doznanej przez powodów krzywdy żądane przez nich zadośćuczynienie w łącznej kwocie 88.000 zł nie jest w świetle powyższych okoliczności kwotą wygórowaną. Powyższe kwoty winny stanowić dostateczną kompensatę odczuwanej krzywdy.

Żądane zadośćuczynienie w kwocie 85.000 zł dla każdego z powodów w ocenie Sądu nie stanowi nadmiernego ich wzbogacenia, przewyższającego potrzebę złagodzenia doznanych cierpień. Sąd miał na uwadze również, iż mimo znacznego upływu czasu od tragicznej śmierci L. C. (1), powodowie nadal odczuwają jego stratę, która zdeterminowała w istotnym zakresie ich obecne życie.

Z powyższych względów zdaniem Sądu odpowiednią kwotą zadośćuczynienia należnego dla powódki E. S., będzie kwota 88.000 zł, zaś dla powodów P. C. (1), A. C. (1), M. C. (1) oraz P. C. (2) kwota po 85.000 zł dla każdego z nich. Kwota ta będzie stanowić dostateczną rekompensatę dla każdego spośród powodów. Dlatego też przy uwzględnieniu

już wypłaconej z tego tytułu przez pozwanego kwot po 5.000 zł na rzecz powodów P. C. (1), A. C. (1), M. C. (1) oraz P. C. (2), oraz kwoty 8.000 zł na rzecz powódki E. S. Sąd zasądził tytułem zadośćuczynienia uzupełniającego od pozwanego na rzecz powodów E. S., P. C. (1), A. C. (1), M. C. (1) oraz P. C. (2) kwoty po 80.000 zł o czym orzeczono na podstawie powyżej przytoczonych przepisów jak w punktach I, II, III, IV i V sentencji wyroku.

Podstawę dla zasądzenia odsetek za opóźnienie w spełnieniu świadczenia stanowi art. 481 § 1 k.c., w myśl którego jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Opóźnienie w spełnieniu świadczenia ma miejsce wówczas, gdy dłużnik nie spełnia świadczenia w terminie, a jeżeli termin nie jest oznaczony, gdy nie spełnia świadczenia niezwłocznie po wezwaniu (przez wierzyciela).

Dla ustalenia daty początkowej odsetek należnych wierzycielowi od dłużnika w przypadku świadczenia zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę istotne jest zatem określenie, w jakim terminie owo świadczenie powinno zostać spełnione.

Zobowiązanie, do zapłaty zadośćuczynienia za szkodę na osobie oraz zwrot kosztów pogrzebu ma charakter zobowiązania bezterminowego. Jego wymagalność należy więc określić na podstawie dyspozycji art. 455 k.c., który stanowi, że jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony, ani nie wynika z właściwości zobowiązania świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Zatem zdaniem Sądu żądanie strony powodowej odnośnie zasądzenia odsetek od dnia następnego po dniu wydaniu przez pozwanego w wyniku przeprowadzonego postępowania likwidacyjnego decyzji w zakresie przyznanego powodom zadośćuczynienia jest jak najbardziej uzasadnione.

Pozwany, w wyniku przeprowadzonego postępowania likwidacyjnego decyzją z dnia 14 września 2015 r. przyznał na rzecz powódki E. S. zadośćuczynienie w wysokości 8.000 zł, na rzecz powoda P. C. (2) decyzją z dnia 20 maja 2015 r. zadośćuczynienie w wysokości 5.000 zł, na rzecz powódki M. C. (1) i P. C. (1) decyzją z dnia 22 kwietnia 2015 r. zadośćuczynienie w wysokości po 5.000 zł, oraz decyzją z dnia 16 lipca 2015 r. na rzecz powoda A. C. (1) tytułem zadośćuczynienia kwotą 5.000 zł. Zatem już w tej dacie co najmniej pozwany miał pełną wiedzę na temat rozmiaru krzywdy każdego z powodów.

Z tego względu Sąd postanowił o zasądzeniu odsetek ustawowych na rzecz:

- powódki E. S. od dnia 15 września 2015 r. do dnia zapłaty;
- powoda P. C. (1) od dnia 23 kwietnia 2015 r. do dnia zapłaty;
- powoda A. C. (1) od dnia 17 lipca 2015 r. do dnia zapłaty;
- powódki M. C. (1) od dnia 23 kwietnia 2015 r. do dnia zapłaty
- powoda P. C. (2) od dnia 21 maja 2015 r. do dnia zapłaty

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu Sąd oparł o art. 98 k.p.c.. Na koszty te złożyły się:

- opłaty sądowe w wysokości po 4.000 zł w odniesieniu do roszczeń każdego z powodów;
- wynagrodzenie biegłej J. M. w wysokości 2.782,91 zł (556,58 zł w odniesieniu do każdego spośród powodów, tj. 2.782,91 zł/5);
- koszty zastępstwa procesowego

- według stawki określonej zgodnie § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800). w wysokości po 7.217 zł (jako wynagrodzenie minimalne w odniesieniu do każdego z roszczeń - połączonych formalnie w jednym postępowaniu - powiększone o koszt opłaty skarbowej od pełnomocnictwa), oraz

- kwota 1.915,65 zł tytułem kosztów stawiennictwa pełnomocnika procesowego strony powodowej na rozprawie w dniu 2 listopada 2016 r. oraz 1 marca 2017 r. obejmujące koszty dojazdu na trasie W. – G. – W. (573 km x 4 x 0,8358 zł) na podstawie rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy (Dz.U. z 2002 r., Nr 27, poz. 271)

Stąd też Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powodów E. S., P. C. (1), A. C. (1), M. C. (1) oraz P. C. (2) kwoty po 7.217 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego uznając, iż każdy spośród powodów wygrał spór w całości (Sąd zasądził na rzecz każdego z powodów kwoty po 80.000 zł wobec żądanych kwot po 80.000 zł), o czym orzeczono w pkt VI, VII, VIII, IX i X sentencji wyroku oraz zasądził od pozwanego na rzecz powodów E. S., P. C. (1), A. C. (1), M. C. (1) oraz P. C. (2) kwotę 1.915,65 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w związku z niezbędnymi wydatkami pełnomocnika procesowego powodów tytułem dojazdu na rozprawę. Przyznając każdemu z powodów koszty zastępstwa procesowego Sąd miał na uwadze iż w aktualnym stanie prawnym nie ma podstaw, by każdemu z wygrywających proces współuczestników reprezentowanych przez tego samego adwokata lub radcę prawnego, sąd winien zasądzić zwrot kosztów zastępstwa procesowego w wysokości wynagrodzenia jednego pełnomocnika.

Nadto, biorąc pod uwagę, iż powodowie E. S., P. C. (1), A. C. (1), M. C. (1) oraz P. C. (2) postanowieniem z dnia 13 września 2016 r. zwolnieni zostali w całości od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych w sprawie, która w stosunku do tych powodów ustalona została w wysokości po 4.000 zł, Sąd uznając, iż powodowie wygrali spór w całości, nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gdańsku kwotę 20.000 zł (5 x 4.000 zł) tytułem zwrotu kosztów sądowych, od których powodowie na mocy w/w postanowienia zostali zwolnieni, oraz kwotę 2.782,91 zł tytułem kosztów wynagrodzenia biegłego, tymczasowo na mocy postanowienia z dnia 23 stycznia 2017 r. (k. 200) poniesionych przez Skarb Państwa – Sąd Okręgowy w Gdańsku.